

"Op weg naar de Europese Unie" in 30 jours d'Europe (november 1972)

Caption: In november 1972 analyseert Emanuele Gazzo, directeur van de Agence Europe, de grote oriëntatielijnen van de conclusies, die tijdens de topconferentie van Parijs op 19 en 20 oktober 1972 werden aangenomen. Volgens zijn opvatting zou de topconferentie door de vastlegging van doeleinden voor de toekomst het uitgangspunt voor de Gemeenschap in richting op de Europese Unie kunnen betekenen.

Source: 30 jours d'Europe. dir. de publ. Fontaine, François ; RRéd. Chef Chastenet, Antoine. Novembre 1972, n° 172. Paris: Service d'information des Communautés européennes. "L'ouverture sur l'Union européenne", auteur:Gazzo, Emanuele , p. 7-9.

Copyright: (c) Translation Centre Virtuel de la Connaissance sur l'Europe (CVCE)

All rights of reproduction, of public communication, of adaptation, of distribution or of dissemination via Internet, internal network or any other means are strictly reserved in all countries.

Consult the legal notice and the terms and conditions of use regarding this site.

URL:

http://www.cvce.eu/obj/op_weg_naar_de_europese_unie_in_30_jours_d_europe_november_1972-nl-a95d46d8-2be5-4a78-962c-15210475e69e.html

Last updated: 05/07/2016

Op weg naar de Europese Unie

We hebben de Europese Top nu achter de rug. Uit de top kwam een imposant geheel voort van principiële verklaringen, geformuleerde doelstellingen en concrete beslissingen. Voor de waarnemer die de heel lange voorbereiding – niet zonder enige spanning - met aandacht volgde en daarna bijna 48 uur aan een stuk door nauw betrokken was bij het moeizame, ingewikkelde en vaak raadselachtige proces dat tot dit resultaat leidde, is het moeilijk een globaal, evenwichtig en beredeneerd oordeel te geven.

Dit geldt vooral, wanneer deze waarnemer de banaliteit en het extremisme weigert te erkennen. Zeggen dat we tevreden zijn met de open mogelijkheden, is een diplomatisch maar ontoereikend antwoord. Zeggen dat we uiterst ontevreden zijn met het aantal niet-gerealiseerde mogelijkheden zou slechts gedeeltelijk waar zijn.

Als men een oordeel wil geven, zit de grootste moeilijkheid echter in het karakter zelf van de dingen. De top is niet het eindpunt: hij is het begin van een proces waarvan we niet van tevoren weten hoe het zal verlopen. Zijn verloop zal immers afhangen van de wil van de mensen, van de instellingen en van de omstandigheden.

Het zou gemakkelijk zeggen zijn dat het resultaat wat het ene of andere punt betreft positief of negatief is. Maar wie kan ons vandaag de dag garanderen dat datgene wat een veelbelovende mogelijkheid lijkt, niet gauw verwelkt en doodgaat zonder vruchten af te werpen? Wie kan ons verzekeren dat datgene wat we als een duidelijke mislukking kunnen beschouwen niet de oorzaak is van spanningen en wanverhoudingen die de “Negen” ertoe drijven concrete acties te ondernemen? We kunnen hieromtrent heel wat leren uit de ervaring van de Top van Den Haag van december 1969. De “geest van Den Haag” maakte verwezenlijkingen mogelijk waarvan we destijds dachten dat er nauwelijks kans was dat ze tot stand zouden komen. Toen er echter een politieke wil was, werd deze “geest” een soort “motor”, een stuwende kracht. Vanuit deze overwegingen zouden we de grote lijnen die voortvloeien uit de conclusies van de Top van Parijs kunnen proberen te analyseren (een en ander kan nagelezen worden in onze andere publicaties, waarvan we aanraden ze met aandacht te lezen).

De geit van Seguin

Er moet in de eerste plaats rekening gehouden worden met de heel grote teleurstelling bij heel wat Europeanen. De hoop die ze in verband met de rechtstreekse algemene verkiezing van het Europees Parlement gekoesterd hadden, is in rook vervlogen. Men had weliswaar niet echt verwacht dat een definitieve datum voor de verkiezing vastgelegd zou worden, maar men kon toch hopen dat de top een procedure in beweging zou zetten die een beslissing in de relatief nabije toekomst waarschijnlijk gemaakt zou hebben. De strijd werd bijna uitsluitend gevoerd door de Nederlandse regering en meer bepaald door een van de persoonlijkheden van wie de politieke macht door de top gegroeid is: minister-president Barend Biesheuvel. Maar hij verloor de strijd.

De geit van Seguin had zich tot het ochtendgloren verzet voordat de wolf haar in de nek beet en doodde. Biesheuvel hield stand tot middernacht. Maar hij moest het hoofd bieden aan verschillende wolven met grote tanden. Door elk – noodzakelijkerwijze wankel – compromis – te weigeren dat hem door welmenende collega's werd aangeboden, heeft hij de eer gered.

Onafhankelijk van de mening die men kan hebben over de rol van het Europees Parlement en de gegrondheid van de stelling volgens welke het Europees Parlement bij algemeen stemrecht verkozen moet worden, lijkt er een tegenstrijdigheid te bestaan tussen de negatieve houding die uiteindelijk de bovenhand heeft gehaald en de plechtige verklaring in punt 1, waarin staat dat de lidstaten van de Europese Gemeenschap de ontwikkeling van hun Gemeenschap willen baseren op ... *de deelname van de volken door bemiddeling van hun vrij verkozen vertegenwoordigers*. De huidige leden van het Europees Parlement worden ook wel vrij verkozen. Maar zou het niet logisch zijn om diegenen die meer bepaald de taak zouden hebben deze “ontwikkeling van hun Gemeenschap” te controleren en te bevorderen, rechtstreeks te verkiezen?

Alles terugbrengen tot de Europese Gemeenschap

Niettemin lijkt het “offer” van Biesheuvel niet voor niets te zijn geweest. Toen de Nederlandse minister-president zijn diepe ontgoocheling, die van zijn volk en zijn parlement tot uitdrukking bracht, en toen de voorzitter van de Europese Commissie, Mansholt, de absurditeit onderstreepte van een situatie waarin *de Europese Commissie zelf niet gecontroleerd wordt* omdat artikel 138 uit het Verdrag van Rome niet toegepast wordt, gebeurde er iets.

Iedereen is zich ervan bewust moeten worden dat bepaalde waarheden niet verzwegen kunnen worden, en dat er een inspanning moet worden geleverd om het “communautair verschijnsel” dat tenslotte de reden van de top was, te erkennen en in zijn eer te herstellen.

Terwijl de noodzaak om de macht van het Parlement te versterken mondjesmaat werd toegegeven, werd de noodzaak om “alles in de Gemeenschap te houden of terug te brengen tot de Gemeenschap” heel breed uitgelegd.

Het is een feit dat het geheel van de beslissingen die tijdens de top werden genomen hoofdstuk per hoofdstuk een actieprogramma van de communautaire instellingen vormt, of beter gezegd, een schema van een programma dat deze instellingen verder moeten invullen en vervolgens binnen een bepaalde termijn moeten uitvoeren.

Duidelijke verbintenissen

Het is nuttig deze verbintenissen die uit de top zijn voortgekomen schematisch weer te geven:

a) Europees Fonds voor monetaire samenwerking: de oprichtingsakte zal op het Verdrag van Rome gebaseerd worden. Dit zal op 31 maart 1973 gebeuren. Twee verslagen over de ontwikkeling van het Fonds met betrekking tot de verleende subsidies en taken zullen vóór 30 september 1973 en 31 december 1973 worden voorgelegd.

b) Regionaal beleid: een rapport over de acties die onmiddellijk ondernomen moeten worden. Oprichting van het Regionaal Fonds op uiterlijk 31 december 1973.

c) Sociaal beleid: actieprogramma van de instellingen vóór 31 december 1973.

d) Industriebeleid: actieprogramma van de communautaire instellingen vóór 31 december 1973 met uitvoeringskalender.

e) Milieubeleid: actieprogramma van de instellingen en uitvoeringskalender vóór 31 juli 1973.

f) Energiebeleid: zo spoedig mogelijk uitwerken van een programma van de Instellingen.

g) Beleid ten aanzien van ontwikkelingslanden: “globaal beleid” dat vóór eind 1973 door de instellingen tot uitvoering gebracht moet worden.

h) Industrielanden: definiëring van een gemeenschappelijke conceptie van de handelsonderhandelingen vóór 1 juli 1973.

i) Oostbloklanden: gemeenschappelijk handelsbeleid, toe te passen vanaf 1 januari 1973.

j) Institutionele versterking: de instellingen moeten vóór het einde van de eerste fase (31 december 1973) de verdeling van de bevoegdheden binnen de Economische en Monetaire Unie nader preciseren, wetende dat de datum voor de overgang naar de tweede fase vaststaat en dat de Unie vóór het einde van het jaar 1980 voltooid moet zijn. De Raad moet uiterlijk 30 juni 1973 de beslissingen vaststellen over de maatregelen die getroffen moeten worden om de besluitvormings- en contactprocedures te verbeteren.

Een instrument en een mandaat voor de communautaire instellingen

Twee punten die niet in deze lijst voorkomen, zijn van cruciaal belang voor de institutionele mogelijkheden die door de top geopend zijn. Ze zijn in de laatste tien regels van het communiqué terug te vinden.

Het eerste punt heeft betrekking op de toepassing van artikel 235 uit het Verdrag van Rome (1).

Het communiqué vermeldt uitdrukkelijk dat *het aangewezen is alle bepalingen uit de Verdragen, Artikel 235 uit het Verdrag van de EEG inbegrepen, zo ruim mogelijk aan te wenden om de grotendeels “nieuwe” taken die buiten het Verdrag vallen en in de hierboven genoemde actieprogramma’s gedefinieerd staan te verwezenlijken. De verbintenis is misschien niet duidelijk genoeg, maar enkel de toekomst zal uitwijzen of ze aangegaan werd met de wil ze na te komen. In het communiqué staat ook te lezen dat het initiatief met betrekking tot de toepassing van artikel 235 van de Europese Commissie uitgaat. Dit is geen recht, maar een plicht van de Commissie, heeft advocaat-generaal Lagrange duidelijk toegelicht. Het tweede punt, dat een politieke voorspelling is van de toekomstige institutionele werking, betreft punt 16, het laatste van het communiqué. De instellingen van de Europese Gemeenschap worden hierin uitgenodigd om vóór eind 1975 (deze termijn kan te lang lijken) een rapport op te stellen over de nodige verrichtingen om het geheel van de betrekkingen tussen de lidstaten vóór het einde van het huidige decennium en met absolute inachtneming van de reeds ondertekende Verdragen op een Europese Unie af te stemmen.*

De Europese Commissie in het jaar 1975

Dit is een indrukwekkend algeheel overzicht. Daarin is ook het instrument aangegeven dat de instellingen kunnen gebruiken om hun actierrein te vergroten. Ten slotte bevat het ook een mandaat voor de overgang van de Europese Gemeenschap, die gedefinieerd wordt als zijnde de motor van de eenwording en dus van deze “overgang”, naar de Europese Unie.

Ik houd niet zo van benamingen waarvan het nut niet duidelijk is en die de oorzaak kunnen zijn van ambiguïteiten en misverstanden. Daar een principieel debat over “confederatie” of “federatie” te vermijden is, is het niet zonder meer begrijpelijk waarom het nodig zou zijn het begrip *Europese Unie* in te voeren. Volstaat het begrip *Gemeenschap* niet? Maar laten we er ons niet druk over maken. De sleutel tot alles zit in de methode. Een “Unie” die zich met inachtneming van de communautaire verdragen en gestimuleerd door de communautaire instellingen ontwikkelt, kan niet anders dan een communautaire “eenheid” blijven. Het magische woord is dan ook “overgang”.

Het is ondenkbaar dat de instellingen een overgang voorstellen die een stap achteruit zou betekenen. Zodoende kan deze overgang enkel een stap vooruit zijn.

We mogen niet vergeten dat de motor in het communautaire mechanisme door de Europese Commissie in beweging gezet is op grond van haar initiatiefrecht, dat tevens haar bestaansrecht is.

Het streefjaar 1975 heeft bijgevolg vooral betrekking op de Europese Commissie, die per 1 januari 1973 aan het hoofd van de uitgebreide Gemeenschap zal komen te staan. Ze zal zich van heel omvattende taken moeten kwijten (zie tijdschema).

Maar bij het uitoefenen van haar initiatief- en voorstelrecht interpreteert de Europese Commissie slechts het “algemeen belang”. Het terrein dat bij het onderzoek van dit algemeen belang bestreken moet worden, is zojuist door de staatshoofden en regeringsleiders zelf afgebakend, op het hoogste niveau dus. De Commissie werd van hogerhand een mandaat verleend, maar haar werk zal alleen maar met succes bekroond worden als het diep in dit algemeen belang wortelt, of anders gezegd in het belang van het volk. Het is aan hen, aan de burgers dat de Commissie uitleg moet geven, het is van hen dat de Commissie de nodige steun moet krijgen om haar inspanningen succesvol te maken.

Vandaag nog een utopie, morgen al werkelijkheid

Laten we terugkeren naar het beginpunt. Deze top zal een top geweest zijn van:

- de plechtige verklaring, gezamenlijk afgelegd door de zes stichtende lidstaten en de drie nieuwe leden, dat de voorafgaande verbintenissen bevestigd worden;
- de ratificering van de tot stand gekomen akkoorden tot verwezenlijking van de Economische en Monetaire Unie en de datum van haar inwerkingtreding;
- het feit dat de verwachtingen in verband met de “institutionele versterking” en “democratisering” van de Gemeenschap niet in vervulling zijn gegaan en deze nu weer op een laag pitje staan;
- het toewijzen van verantwoordelijkheden op nieuwe terreinen aan de instellingen, met een indrukwekkend werkprogramma dat binnen het rechtskader van de Gemeenschap moet worden uitgevoerd;
- het formuleren van de doelstelling om op lange termijn naar een “Europese Unie” over te gaan. Het is een doel dat ambigu blijft, maar dat in de loop van de komende drie jaar juist om deze reden de inzet van een grote politieke strijd zou kunnen worden.

De Top van Parijs zou dus een toekomstwijzende top kunnen worden, indien de politieke krachten en de vakbonden, de jongeren (die in het communiqué nauwelijks ter sprake komen) en het productieve deel van de bevolking hun inzet verdubbelen en hun steun geven aan de instellingen, én daarbij onophoudelijk hun eis voor democratisering blijven stellen.

Op deze voorwaarde kan dat wat nu nog een utopie lijkt morgen al werkelijkheid zijn.

Emanuele GAZZO

(1) “ Indien een optreden van de Gemeenschap noodzakelijk blijkt om, in het kader van de gemeenschappelijke markt, een der doelstellingen van de Gemeenschap te verwezenlijken zonder dat het huidige Verdrag in de daartoe vereiste bevoegdheden voorziet, neemt de Raad met eenparigheid van stemmen op voorstel van de Commissie en na raadpleging van de Vergadering de passende maatregelen .”